

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 13.2.2006
KOM(2006) 62 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Fælles rapport om social sikring og social integration 2006

DA

DA

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Generelle spørgsmål vedrørende politikker for social sikring og social integration ...	4
(a)	Social samhørighed og lige muligheder for alle fremmes gennem passende, tilgængelige, finansielt bæredygtige, fleksible og effektive sociale sikringsordninger og politikker vedrørende social integration.....	4
(b)	Målene skal fungere i et tæt samspil med målene fra Lissabon om højere økonomisk vækst og flere og bedre job og med EU-strategien for bæredygtig udvikling.....	5
(c)	God forvaltningsskik, åbenhed og inddragelse af aktører skal styrkes i udformningen, gennemførelsen og overvågningen af politikker.....	7
3.	De vigtigste udfordringer inden for de forskellige arbejdsområder i forbindelse med den åbne koordinationsmetode.....	8
3.1.	Bekæmpelse af fattigdom og udstødelse: øget indsats men mangler i gennemførelsen	8
3.2	Tilstrækkelige og bæredygtige pensioner: reformindsatsen fortsætter	9
3.3.	Sundhedspleje og langtidspleje: de første tiltag understreger betydningen af spørgsmålene inden for dette område	10

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Fælles rapport om social sikring og social integration 2006

1. INDLEDNING

De europæiske politikker vedrørende social sikring og social integration står over for store udfordringer. Den globale konkurrence, følgerne af ny teknologi og en aldrende befolkning vil præge den politiske udvikling på lang sigt; på kort sigt skal problemerne med en svag vækst, høj arbejdsløshed og en vedvarende ulighed løses. På stats- og regeringschefernes møde på Hampton Court i oktober gjorde man sig overvejelser om, hvorledes Europas sociale systemer kan styrkes i lyset af sådanne udfordringer, og hvorledes de samtidigt kan bidrage til en løsning af problemerne. I Kommissionens indlæg, som fik stærk støtte i formandskabets konklusioner, står: "ved at styrke instrumenter, som EU's integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, og ved at udbygge deres interaktion med koordinering på EU-plan på området social beskyttelse".

Revisionen tidligere af Lissabon-strategien i foråret 2005 havde medført, at man stod over for en dobbelt udfordring i arbejdet med den åbne koordinationsmetode for social sikring og social integration. Man konstaterede, at der var et skel mellem de fælles europæiske mål og de politikker, der blev udarbejdet til gennemførelse heraf - for den åbne koordinationsmetode indebærer dette, at processen ikke bør begrænses til en udpegning af overordnede principper, men at der skal fokuseres på politikernes effektivitet. For det andet forsøgte man med den åbne koordinationsmetode at koncentrere den politiske indsats om at skabe højere vækst og flere og bedre jobs, samtidig med at man på ny understregede betydningen af strategiens sociale element. Det er derfor nødvendigt med et tæt samspil mellem den åbne koordinationsmetode for social sikring og for social integration, hvor der fokuseres på sikring af et højt niveau for social sikring og social samhørighed, og en politik for beskæftigelse og vækst. Samtidig anmodede Det Europæiske Råd EU og medlemsstaterne om i strategien for social integration at prioritere en forbedring af situationen for de mest sårbare unge og en gennemførelse af initiativer til forebyggelse af uddannelsesmæssige nederlag som et bidrag til den europæiske ungdomspagt.

Nærværende anden fælles rapport om social sikring og social integration er et direkte svar på de udfordringer, der blev drøftet på topmødet på Hampton Court og i Lissabon, og bygger på meddelelsen fra 2003 "Styrkelse af Lissabon-strategiens sociale dimension: Strømlining af den åbne koordination inden for social beskyttelse"¹. Den støtter sig til de planer og de politiske udtalelser, medlemsstaterne er fremkommet med i 2005 i forbindelse med de tre politikområder social integration, pensioner samt sundhedspleje og langtidspleje. De synspunkter, medlemsstaterne og aktører har givet udtryk for om værdien af den åbne koordinationsmetode, har været vejledende for rapporten. Endelig foregriber rapporten

¹ KOM(2003) 261.

strukturen i ændringerne af den åbne koordinationsmetode i den kommende strømlinede proces².

2. GENERELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE POLITIKKER FOR SOCIAL SIKRING OG SOCIAL INTEGRATION

I Kommissionens meddelelse om en ny ramme for den åbne koordinationsmetode skitseres tre generelle udfordringer for politikkerne inden for områderne social sikring og integration. I dette afsnit gennemgås de aktuelle politikker og reformstrategier med udgangspunkt i denne ramme.

(a) Social samhørighed og lige muligheder for alle fremmes gennem passende, tilgængelige, finansielt bæredygtige, fleksible og effektive sociale sikringsordninger og politikker vedrørende social integration

Medlemsstaterne skal opfylde de vigtigste sociale mål effektivt og omkostningseffektivt, samtidig med at de tilpasser sig de nye udfordringer og ændrede forhold. Med dette som mål brugte medlemsstaterne i 2003 i alt ca. 28 % af BNP på social sikring, et tal, som gradvist er steget efter at have været stabilt inden for de senere år.

Systemer med pengeoverførsler (ud over pensioner) står for 5 % af BNP. Reformindsatsen inden for dette område fokuserer først og fremmest på en styrkelse af incitamenter til at søge beskæftigelse. Anvendelsen af ydelser til mennesker i arbejde som indkomststøtte til dem, der overgår til (lavt betalt) beskæftigelse, breder sig, om end langsomt. Social støtte knyttes i stigende grad tæt sammen med lokalt fungerende socialtjenester og arbejdsformidlinger som et middel til at opnå en synergieffekt og effektivitet. En stor del af reformindsatsen vedrører ordninger for langtidssyge/invalidede, hvor mange lande træffer foranstaltninger for at sikre, at disse ordninger ikke udgør en slags fordækt ordning for førtidspensionister, men fremmer en tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

De midler, der bruges på pensioner, der i gennemsnit udgjorde 13 % af BNP i EU (i 2003), har sikret, at det at blive gammel ikke længere forbindes med at være fattig eller afhængig af sine børn. Dette er først og fremmest opnået med pensioner fra det offentlige, og en passende indtægt for pensionister vil fortsat være det offentliges ansvarsområde. Den centrale udfordring på pensionsområdet nu i et aldrende samfund er at hæve den effektive tilbagetrækningsalder. Der gennemføres reformer i de fleste medlemsstater for at vende tidligere tiårs udvikling, hvor man nedsatte den effektive tilbagetrækningsalder, og for at klare problemet med en øget forventet levealder fremover. Offentlige skattefinansierede pensionsordninger forventes fortsat at være den vigtigste indtægtskilde for pensionister i de kommende tiår, mens private pensionsordningers bidrag forventes at stige i mange, men ikke i alle medlemsstater. Solidaritetsprincippet er fortsat af stor betydning for vore pensionssystemer, der sikrer alle arbejdstagere adgang til en pension, en form for garanteret mindsteindkomst for ældre, en erstatningsindkomst, men også en anerkendelse af de perioder, der er tilbragt uden for arbejdsmarkedet (især børneopdragelse eller pasning af ældre samt arbejdsledelsesperioder).

² Jf. KOM(2005) 706.

Inden for sundhedsplejen og langtidsplejen, hvor udgifterne i gennemsnit nåede op på 8 % af BNP i 2003, er målet for medlemsstaterne fortsat at sikre adgang for alle til en pleje af høj kvalitet, samtidig med at systemerne tilpasses til en stadig stigende efterspørgsel i forbindelse med samfundets aldring, patienternes forventninger og den teknologiske udvikling. Medlemsstaterne søger at opnå større effektivitet gennem omstruktureringer, fastsættelse af prioriterede områder og udvikling af strukturer med incitament for brugere og udbydere af pleje. Sundhedskampanjer og politikker til forebyggelse af sygdomme forventes at ville spille en stigende rolle. For at sikre, at helbredsmæssige uligheder ikke forværres som følge af manglende adgang til pleje, er der sammen med en stigende anvendelse af gebyrer og patientbetalinger en bred vifte af gebyrned sættelser, der er målrettet mod dårligt stillede grupper.

Reformerne inden for området social sikring sker således i et meget hurtigt tempo. Som det fremgår af denne oversigt, er reformer ikke ensbetydende med nedskæringer, og virkningen af reformerne på den sociale samhørighed bør derfor overvåges nøje. Resultaterne i de lande, der har den længste erfaring, lader formode, at en vellykket aktivering med inddragelse af integrerede og målrettede tiltag ikke kan gennemføres billigt og/eller som en strategi med hurtige løsninger.

For eksempel bør en øget anvendelse af ordninger for indkomstrelaterede minimumspensioner ikke svække incitamenterne til pensionsopsparring. Minimumsniveauet for social støtte ligger i de fleste medlemsstater allerede under grænsen for risiko for fattigdom, og med udgangspunkt i den sociale integration er det nødvendigt, at man nøje overvåger omfanget af de betingelser, der gælder for disse ordninger. Den stigende vægt, der lægges på betingelser for udbetaling af ydelser, er hidtil ikke blevet fulgt op af en systematisk overvågning af, hvorledes dette påvirker de mest marginaliserede grupper. Tendensen mod et decentralt ansvar på regionalt og/eller lokalt niveau indebærer store muligheder for, at social sikring og sociale tjenester kan fungere integreret. Men også her bør der ske en overvågning af virkningerne. Evalueringen må også "følges op" inden for flere forskellige politikområder. Den stigende anvendelse af patientbetaling sammen med foranstaltninger til afbødning af udgifterne hertil for lavindkomstgrupper, er allerede blevet anført; i de seneste rapporter om integration ses virkningerne af øgede sundheds- og sygeforsikringsudgifter som en stadig større byrde for mennesker i lavindkomstgrupperne.

(b) Målene skal fungere i et tæt samspil med målene fra Lissabon om højere økonomisk vækst og flere og bedre job og med EU-strategien for bæredygtig udvikling

Samspillet mellem den åbne koordinationsmetode og den reviderede Lissabon-proces bør omfatte to aspekter - politikkerne vedrørende social sikring og integration skal fungere som støtte for vækst og beskæftigelsesmål, og politikkerne for vækst og beskæftigelse skal fungere som støtte for sociale mål. Blandt medlemsstaterne er Belgien, Ungarn og Finland klare eksempler på dette dynamiske samspil i deres nationale reformprogrammer, hvor de i deres Lissabon-planlægning fokuserer på de sociale mål, ligesom de erklærer, at deres planlægning på mellemlang sigt for økonomien og beskæftigelsen skal bidrage til den fremtidige bæredygtighed og udvikling af socialpolitikken.

Social sikring og beskæftigelse

Ved en gennemgang af arbejdet med de tre politikområder i den åbne koordinationsmetode i forbindelse med de nationale reformprogrammer fremgår det, at den sociale sikring kan spille en stadig mere vigtig rolle, når det drejer sig om en forbedring af beskæftigelsen. Der aftegner sig imidlertid ikke altid en klar sammenhæng mellem den åbne koordinationsmetode og de nationale reformprogrammer.

I bekæmpelsen af social udstødelse udgør "en lettere adgang til beskæftigelse" hovedhjørnestenen i medlemsstaternes strategier, så meget mere som de seneste reformer lægger øget vægt på en overgang til beskæftigelse. En aktiv arbejdsmarkedspolitik og en revision af skatte- og velfærdssystemer er ved at blive gennemført eller er planlagt i de fleste medlemsstater. Hvor der har været fremgang i økonomien og en høj beskæftigelse, og hvor lønninger og ydelser har været relativt lave som i de baltiske stater, er beskæftigelses- og integrationspolitikken blevet integreret ved at forbinde en stigning i niveauet for sociale ydelser med højere minimumslønninger som et middel både til at lade flere kunne nyde godt af den seneste vækst og til at styrke incitamenterne til at søge beskæftigelse.

En række medlemsstater skitserer i deres nationale reformprogrammer den vigtige rolle, som indvandring forventes at få for sikringen af fremtidens arbejdsmarked. Men erkendelsen af den udfordring, der ligger i en integrering af indvandrere, hvilket udgør et vigtigt spørgsmål i de seneste nationale handlingsplaner vedrørende integration, kommer ikke klart til udtryk i de nationale reformprogrammer.

Pensionsreformer påvirker direkte beskæftigelsen ved at styrke incitamenterne til at forblive på arbejdsmarkedet længere og ved at begrænse en tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Ved at styrke sammenhængen mellem bidrag og ydelser tilskynder reformerne også til aktivitet på arbejdsmarkedet og legalt arbejde i hele arbejdslivet. Men et godt resultat med denne fremgangsmåde afhænger ikke kun af strukturen i pensionsordningernes incitament. Et afgørende element for en arbejdsmarkedsreform og de fremtidige nationale reformprogrammer er, at arbejdsmarkedet åbnes for ældre arbejdstagere, og at disse hjælpes til at forblive længere i arbejde, også ved en effektiv anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi.

Et godt sundhedssystem forbedrer arbejdsstyrkens kvantitet og kvalitet og giver især ældre mulighed for at blive beskæftiget. Endvidere er sektorerne sundhedspleje og langtidspleje store arbejdsgivere, der vil blive endnu større i fremtiden. Medlemsstaterne har i deres politiske hensigtserklæringer lagt stor vægt på den udfordring, som ligger i at sikre passende menneskelige ressourcer til imødekommelse af fremtidige behov i sektoren. Den måde, systemerne styrer den fremtidige pleje på, herunder en effektiv anvendelse af ny teknologi, vil få store virkninger for beskæftigelsen. Balancen mellem uformel pleje (i familien, uden for arbejdsmarkedet) og formel pleje (gennem sociale tjenester eller markedsmekanismer) vil få stor virkning på udbuddet af arbejdskraft, især af kvinder. Sundhedsspørgsmål er omtalt i brede vendinger som spillende en rolle i fremtidige strategier i flere af de nye medlemsstater, især i Ungarn.

På pensionsområdet kan der ses en klar sammenhæng mellem spørgsmål vedrørende social sikring og vækst. Finansielt sunde offentlige pensionssystemer og bæredygtige offentlige finanser støtter gensidigt hinanden, hvilket igen udgør en støtte for de langsigtede økonomiske resultater. Der er en generel anerkendelse af betydningen af en sund befolkning - både befolkningen som helhed og gruppen af ældre i særdeleshed - for den økonomiske vækst. Med hensyn til integrationspolitikken udgør en udstødelse af mennesker og grupper, såsom indvandrere og etniske minoriteter, fra deltagelse på arbejdsmarkedet og i samfundet et spild af ressourcer, der skal tages op både af økonomiske grunde og af hensyn til social retfærdighed. Samtidig afhænger bæredygtigheden i de sociale sikringsordninger af vækstperspektiverne og derfor også af et godt resultat af de nationale reformstrategier til fremme af konkurrenceevnen og af produktiviteten.

I EU-strategien for bæredygtig udvikling³ skitseres de langsigtede mål for det europæiske samfund og de farer og udfordringer, der skal tages op, hvis disse mål skal nås. Socialpolitiske emner indgår både i målene (f.eks. et sammenhængende samfund) og udfordringerne (f.eks. kløften mellem rig og fattig; og det aldrende samfund). Ønsket om bæredygtighed lader den langsigtede dimension af politikkerne for social sikring og social integration indgå i en politisk ramme, hvor der sættes forøget fokus på fattigdom blandt børn, et fænomen, som lader fattigdom og udstødelse gå videre fra generation til generation og mindsker Europas fremtidige menneskelige ressourcer. Mere generelt er der konstateret et behov for at sætte mere fokus på bæredygtighed i den åbne koordinationsmetode.

(c) God forvaltningsskik, åbenhed og inddragelse af aktører skal styrkes i udformningen, gennemførelsen og overvågningen af politikker

Et af de vigtigste politiske budskaber i arbejdet med den åbne koordinationsmetode er, at udformning og gennemførelse af politikkerne fører til et godt resultat, hvis alle aktører, sektorer og forskellige myndighedsniveauer arbejder sammen. Den åbne koordinationsmetode har til en vis grad medvirket til at styrke dette budskab, især inden for området social integration. Alle EU-10 staterne har skabt nye strukturer for at inddrage civilsamfundet i planlægningen af deres socialpolitik. Gennemførelsen af de nationale handlingsplaner i EU-15 omfatter en lang række foranstaltninger til forbedring af samarbejdet mellem de statslige, regionale og lokale myndigheder. Det fremgår klart, at medlemsstaterne har lært af hinanden. God forvaltning indebærer også, at det tilstræbes, at spørgsmål vedrørende social integration indgår overalt i udformningen af det offentlige politikker (herunder også fastlæggelse af budgetter), og at der gennemføres en stærkere evaluering og overvågning. Inden for disse to områder er der sket fremskridt, om end begrænsede.

Med hensyn til pensioner er det af afgørende betydning, at der er bred enighed om reformerne i betragtning af de langsigtede virkninger. Åbenhed i beslutningstagningen er nødvendig, således at borgerne kan føle sig trygge og forstå den ofte meget komplekse karakter af opgaven med at planlægge tilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. En forpligtelse til en automatisk eller regelmæssig gennemgang af mekanismerne hjælper borgerne i planlægningen. En større decentralisering af fonde og større valgmuligheder med hensyn til investeringsformer eller tilbagetrækningsalder medvirker til at gøre spørgsmålet mere

³ KOM(2001) 264 og KOM(2005) 37.

komplekst, og det er nødvendigt, at der sammen med reformer findes midler til at give borgerne informationer og vejledning.

På systemniveau findes der en stor kompleksitet i sundhedssektoren med hensyn til forsikrings og udbydernes og statslige og regionale/lokale myndigheders rolle. Berøringsfladen mellem udbydere af sundheds- og plejeydelser vil i stigende grad være af betydning for en effektiv koordinering. Klarhed med hensyn til de forskellige institutioners rolle og en effektiv koordinering mellem disse er af afgørende betydning. Også sammenhængen mellem de politiske aktører og borgerne er vigtig i betragtning af borgernes høje forventninger til sundhedssystemerne og den vægt, alle medlemsstaterne lægger på at fremme forebyggende arbejde, sund livsstil og sund aldring.

3. DE VIGTIGSTE UDFORDRINGER INDEN FOR DE FORSKELLIGE ARBEJDSOMRÅDER I FORBINDELSE MED DEN ÅBNE KOORDINATIONSMETODE

3.1. Bekæmpelse af fattigdom og udstødelse: øget indsats men mangler i gennemførelsen

I gennemførelsen af de nationale handlingsplaner, som er fremsendt af EU-15, og i ajourføringen af de nationale handlingsplaner (som fire ud af EU-10 har fremsendt), er der fremskridt inden for flere områder, men på baggrund af en økonomi, hvis resultater højst kan betegnes som blandede, er der ikke tale om en markant forbedring af situationen. Det fremgår klart, hvad man konstaterede ved gennemgangen af Lissabon-strategien, at der er et svælg mellem det, medlemsstaterne har forpligtet sig til i de fælles mål, og den politiske indsats for at gennemføre disse mål.

I en analyse af rapporterne fra 2005 bekræftes de syv vigtige politiske prioriterede områder, som blev fastlagt i den fælles rapport fra sidste år. Disse prioriterede områder omfatter: en stigning i antallet af mennesker, der er på arbejdsmarkedet, en modernisering af ordningerne for social sikring, en forbedring af ugunstige forhold inden for almen og faglig uddannelse, en fjernelse af fattigdom blandt børn og en styrkelse af hjælp til familier, anstændige boliger, forbedret adgang til tjenester med kvalitet og overvindelse af forskelsbehandling og bedre integration af handicappede, mennesker fra etniske minoriteter samt indvandrere. I rapporterne fremhæves også, at der er en koncentration af forskellige former for ugunstige forhold inden for visse by- og landområder og blandt visse grupper af mennesker. Medlemsstaterne skal udarbejde samlede og koordinerede løsninger på problemet med ugunstige forhold af forskellig karakter til imødekommelse af behovene hos grupper, der er særlig udsat, såsom handicappede, indvandrere og etniske minoriteter (herunder roma), hjemløse, folk, der har siddet i fængsel, misbrugere og isolerede ældre. Der er brug for bedre adgang til generelle ydelser og om nødvendigt til målrettede foranstaltninger.

Tre aktuelle udviklinger træder mere klart frem. Det drejer sig om udfordringer i forbindelse med øget indvandring, stigende udgifter til sundhed og forsikring samt behovet for pasning af børn, pleje af handicappede og omsorgskrævende ældre, som kan betales, på baggrund både af demografiske ændringer og en øget andel af kvinder i arbejdsstyrken.

De kommende udfordringer omfatter også behovet for at *integrere politikkerne* - dvs. at de nationale handlingsplaner skal integreres bedre i udformningen af den nationale politik, herunder budgetprocesserne, og i den reviderede Lissabon-proces; *bedre styring* dvs. en bedre mobilisering af aktører og sikring af forbindelse mellem forskellige styringsniveauer

(nationalt, regionalt og lokalt) og en mere klar ansvarsfordeling med hensyn til gennemførelse, overvågning og evaluering; endvidere en bedre sammenhæng mellem de nationale handlingsplaner vedrørende integration og *strukturfondene*, især Den Europæiske Socialfond og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

3.2 Tilstrækkelige og bæredygtige pensioner: reformindsatsen fortsætter

Den anden runde af nationale strategirapporter om pensioner, som blev afleveret i juli 2005, viser store fremskridt i reformerne⁴ siden den fælles rapport fra 2003. I disse rapporter fremhæves sammenhængen mellem de tre brede mål vedrørende passende pensioner, bæredygtige pensioner og modernisering. Skal reformstrategierne krones med held, skal alle tre elementer indgå heri og betragtes i sammenhæng.

For at sikre passende og bæredygtige pensionssystemer gennemfører medlemsstaterne en trestrengt strategi, hvor den offentlige gæld mindskes, pensionsordningerne reformeres og beskæftigelsen øges. Nogle medlemsstater forsøger ganske vist at mindske den offentlige gæld for at skabe plads til at løse problemet med pensionssystemernes bæredygtighed, men det er kun lykkedes for få lande inden for de seneste år. Medlemsstaterne arbejder også fortsat på at øge beskæftigelsen, og mange har gennemført reformer, som er begyndt at give sig udtryk i en højere erhvervsfrekvens for ældre. Antallet af faktorer, der virker som en hindring for at blive længere på arbejdsmarkedet, er blevet mindsket, og man har styrket incitamenterne for at forblive på arbejdsmarkedet, sammenhængen mellem bidrag og ydelser er blevet styrket, og der tages i højere grad hensyn til levetidsforventningerne ved pensionsberegningerne. De seneste reformer synes at give sig udtryk i et fald i dækningsgraden ved en given alder, men dette kan kompenseres ved at arbejde længere og ved at spare mere op, således at målet om en tilstrækkelig pensionsindtægt fastholdes for at undgå fattigdom blandt pensionister og for at opretholde et rimeligt indtægtsniveau ved pensioneringen. Nogle medlemsstater øger niveauet for sikrede minimumspensioner; mange anerkender perioder med pleje ved beregningen af pensionskravene. Der er blevet etableret supplerende pensionsordninger, der i nogle medlemsstater forventes at bidrage stærkt til en opretholdelse af levestandarden i pensionsalderen, og den tilsvarende lovramme er blevet styrket. Mens bidrag fra private pensionsordninger forventes at øges i de kommende årtier, vil de offentlige pensionsordninger, der finansieres løbende, fortsat udgøre det vigtigste grundlag for pensioner i næsten alle medlemsstaterne. Der er rejst indvendinger mod manglende lighed i adgangen til private pensioner, og nogle medlemsstater er ved at gennemgå, hvordan man kan reagere politisk herpå, bl. a. med væsentlige skattemæssige incitamentter for arbejdstagere med lav løn. I forbindelse med en større anvendelse af private pensionsordninger er medlemsstaterne begyndt at regulere og overvåge ordningerne for at gøre dem økonomisk overkommelige og overskuelige med hensyn til ydelser.

Et nyt aspekt i de seneste reformer er indførelsen af automatiske og halvautomatiske revisionsmekanismer, som sikrer regelmæssig overvågning af, hvordan pensionssystemerne sættes under pres, bl.a. af den demografiske udvikling, og fremtvinger en debat om eventuelle politiske reaktioner. Sådanne mekanismer fremmer pensionssystemernes åbenhed og styrker sammen med oplysninger til borgerne om deres pensionsrettigheder offentlighedens tillid til pensionsordningerne.

⁴ Ønskes en mere omfattende drøftelse af de nationale strategiske rapporter fra 2005, henvises der til arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om passende og bæredygtige pensioner (SEK(2006) XXXX).

3.3. Sundhedspleje og langtidspleje: de første tiltag understreger betydningen af spørgsmålene inden for dette område

Efter Rådets beslutning i 2004 om at udvide den åbne koordinationsmetodes anvendelsesområde til også at omfatte sundhedspleje og langtidspleje fremlagde medlemsstaterne i foråret 2005 politiske hensigtserklæringer. I disse rapporter blev der udpeget spørgsmål, der skulle arbejdes med, ligesom de indgik i udarbejdelsen af Kommissionens forslag til fælles mål⁵.

Målet vedrørende sikker adgang til pleje er fortsat en stor udfordring. Der findes stadig betydelige uligheder i forbindelse med vanskeligheder med adgang til pleje, geografiske hindringer og kønsbestemte hindringer, ligesom forskellige socioøkonomiske grupper bruger sundhedssystemerne forskelligt, og grupperne har forskellige sundhedsresultater. Med hensyn til langtidspleje anses de nuværende ydelser allerede som værende utilstrækkelige, og som følge af den demografiske udvikling vil dette i endnu højere grad blive tilfældet fremover. Men kun få medlemsstater har taget den kommende udfordring for pleje op i deres socialsikringsordninger eller har udvidet deres sociale tjenester for at kunne tage sig af dette problem. Man fremhæver også kraftigt den udfordring, der ligger i udvikling af de menneskelige ressourcer til sikring af sundhedsplejen og langtidsplejen i betragtning både af en øget efterspørgsel og manglende arbejdskraftressourcer. En fælles reaktion er den vægt, man lægger på fremme af forebyggende arbejde, sund livsstil og sund aldring. Med hensyn til ydelsernes kvalitet fremmer reformerne udarbejdelse af indikatorer og fastsættelse af kvalitetsstandarder, vejledninger for praksis og godkendelsessystemer. En sådan fremgangsmåde vil også medvirke til nedsatte omkostninger. En inddragelse af patienter og større valgfrihed ses også som et middel til at skabe kvalitet. Teknologien indebærer store muligheder for at forbedre kvaliteten, men virkningerne heraf i form af omkostninger gør det nødvendigt med en overvågning.

Medlemsstaternes indsats for at sikre finansiel bæredygtighed er stærkt koncentreret om øget effektivitet. Reformerne understreger behovet for sammenhæng og bedre koordinering mellem forskellige former for pleje for at undgå unødvendig indgriben. Familielægen spiller en vigtig rolle med en helbredende, vejledende og kontrollerende funktion. Tiltag inden for dette område forventes også at få positive virkninger på adgangen til lægehjælp og på kvaliteten heraf. Politikker vedrørende bæredygtighed sigter også på fremme af incitamenter over for udbydere og brugere til at udnytte ressourcerne rationelt ved at fremme omkostningsbevidsthed (udgiftsdeling) og anvendelse af primær pleje. En større anvendelse af reguleret konkurrence forventes at give mindre omkostninger og øget kvalitet.

Videreudvikling af den åbne koordinationsmetode i forbindelse med en strømning: de vigtigste budskaber

Ud fra ovenstående analyse kan man udlede følgende vigtige budskaber:

- Det er nødvendigt, at de nationale handlingsplaner vedrørende integration udformes mere strategisk for at kunne fremlægge politikkerne mere præcist, systematisk og gennemsigtigt. Den åbne koordinationsmetode skal fremme et stærkt fokus på fattigdom blandt børn og deres familier. Det er også nødvendigt med en øget opmærksomhed omkring den

⁵ Jf. memorandum fra Udvalget for Social Beskyttelse, *Review of Preliminary National Policy Statements on Health Care and Long-Term Care*, 2005.

mangesidige udstødelse, som unge fra etniske minoriteter i fattige boligområder står over for. I den forbindelse bør man også fremhæve den afgørende rolle, som almen og faglig uddannelse spiller, når videreførelse af fattigdom fra generation til generation skal stoppes.

- I de nationale strategirapporter om pensioner fremhæves sammenhængen mellem de tre brede mål: passende pensioner, bæredygtige pensioner og modernisering samt synergieffekten og afvejninger ved valg mellem disse. Skal reformstrategier krones med held, bl.a. i tacklingen af stigningen i den forventede levealder, må alle tre elementer indgå, ligesom de skal ses i sammenhæng med hinanden. Reformerne bør fortsat fjerne hindringer for at forblive længere tid på arbejdsmarkedet og styrke incitamentet hertil, og dette skal følges op med forbedringer med hensyn til arbejdsgiveres og arbejdsmarkedets behandling af ældre arbejdstagere. Dette vil bidrage afgørende til at fastholde tilstrækkeligt høje pensioner og en passende levestandard og bekæmpe fattigdom blandt pensionister. Man bør omhyggeligt overvåge tendenser til et fald i pensionernes dækningsgrad og også se på udformningen af incitamentet til at forblive længere på arbejdsmarkedet, bl.a. for potentielle modtagere af minimumspensioner.
- Ved en modernisering af pensionsordninger skal der tages mere hensyn til nye former for afbræk i arbejds- og karriereløbet, bl.a. på grund af pleje, og man skal sikre, at kvinder kan optjene deres egne pensionsrettigheder. Udvikling af private pensioner kan supplere offentlige ordninger, men det er nødvendigt, at man sikrer, at de kan betales, og at de er sikre. Regelmæssige revisioner giver mulighed for at tilpasse ordningerne, og informationer om folks pensionskrav er med til at styrke tilliden til ordningerne.
- Med udgangspunkt i de første vellykkede tiltag bør fremtidige udvekslinger af erfaringer om sundhedspleje og langtidspleje fokusere på, hvorledes man sikrer adgang hertil og mindsker uligheder, tilpasser området til de behov, der fremkommer, og giver flere valgmuligheder for patienter og sikrer en større inddragelse af patienter, fremmer kvalitet, sikrer en bæredygtig finansiering af effektive systemer, styrker incitamentet for brugere og ydere af pleje til en rationel udnyttelse af ressourcer, fremmer forebyggende tiltag, aktiv livsstil og sund aldring og udarbejder strategier for menneskelige ressourcer for at imødegå en fremtidig mangel på personale. Der er meget store udfordringer i forbindelse med langtidsplejen: de fremtidige behov skal vurderes, og der skal sørges for den nødvendige pleje og finansieringsmekanismer.
- Den udfordring, der ligger i at sikre, at den åbne koordinationsmetode agerer effektivt i samspil med den reviderede Lissabon-proces, er af afgørende betydning. Kommissionen og medlemsstaterne bør udarbejde en passende ramme for at sikre det bedst mulige samspil, bl.a. indikatorer til måling heraf. Dette vil f.eks. involvere en evaluering af, i hvilken udstrækning jobmuligheder når grupper med den største risiko for fattigdom (f.eks. husstande med arbejdsløse, langtidsarbejdsløse, enlige forældre, store familier, unge sårbare mennesker, etniske minoriteter, handicappede), og hvorledes reformer til fremme af beskæftigelsen virker på disse grupper.
- Når man ser på socialsikringsordningerne som helhed, er det nødvendigt med en langsigtet og samlet fremgangsmåde med fokus på bæredygtighed som en udfordring, og ikke kun med hensyn til pensioner og sundhed, på indikatorer til overvågning af systemernes, politikernes og støttemekanismernes effektivitet og på fordelingen af midler inden for forskellige områder og at nå frem til et afbalanceret forhold mellem offentlige ydelser og borgernes evne til at klare sig selv.